

Epistoła Krzysztofa Kolumba o odkryciu Ameryki

konterfektem w porywczą oddana

na wiadomość

o skutecznej
pożyczce amerykańskiej

za co dank dawaję

Adamowi Krzyżanowskiemu

niektorzy bibliofile krakowscy

w Krakowie

Roku 1927 Miesiąca Czerwca

Uałkiem Bibliofilów a Pracą Architypografii Ancykowej

Epistola Rolumba

Epistoła Krzysztofa Kolumba o odkryciu Ameryki

konterfektem w porywczą oddana
na wiadomość

o skutecznej
pożyczce amerykańskiej
za co dank dawają
Adamowi Krzyżanowskiemu
niektorzy bibliofile krakowacy

w Krakowie
Roku 1927 Miesiąca Czerwca
Nakładem Bibliofilów a Pracą Architypografii Anyczowej

B.120951

1000174525

K027

K 12H7/61/13

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN

Imię Panu Panu Adamowi
Krzyżanowskiemu
Socjuszowi Towarzystwa Miłośników
Rsiążki w Krakowie, Prezesowi
Naczelnej Kontroli Przewodnika
Bibliograficznego nr. XIII, a także
Doktorowi Praw Oboyma, Collegii
Juridici Aliae Universitatis Ja-
gellonicae Dekano &c &c &c
od niektórych bibliofilów
część a pozdrowienie.

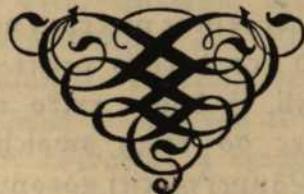
Się przespieczna to rzecz Polakowi za mo-
rze się wyprawiać, jako tego dowiodł
Jan z Roli, który choć Amerykę od-
krył, przedsię chytremu Genuenczykowi
Kolumbusowi dowcipem nie sprostał. A wśród
rozlicznych przyczyn ta go napierw do po-
stradania chwały i szkody dla naszego narodu
przywiódła, iż tylko nawigacją się parał,
miasto księgi i epistoly imprymował, które mi-
by wiesci o onych dalekich krajach szyrzył,

Indyjan zasię, czy jako ich żową, piora wytwornem pochlebstwem za serce ujął. Co oni użrzawszy, iże illiteratus i żaden bibliofil, wolali by precz jachał. Złoto zasię i lapides pretiosos a insze korzenie wonne w kupe zebrawszy Kolumbusowi, skoro tylko do brzegów korabiem przybieział, z radością oddali, jako że o nich listy skomponował układne a prasował i do wszystkich nacyj świata słał, by się dostojości a bogactwu onych dziwowali. ¶ Z czego się okazuje jasno, który naszej Rzeczypospolitej poseł powinien być. Co poznawszy, radę ci, którym słusza, uczynili a zapotowali bibliofila do Amerykanów wyprawić, umyślimi mu jeno niektorego Mlynarskiego dodać, iżby drogi sobie zmyliwszy nie zajechał gdzie pieprz roście. Pytali tedy o ksiąg miłośników w mieście swojem w Warszawie, ale znaleźli jeno Statuta, a tych, coby się niemi rządzili, nie było. Gońcow czempredzej do Krakowa wyprawili, a oto Ciebie dostojony Mistrzu Adamie potkali, jako księczek O Pauperyzacji w licznych edycjach wytłoczone wszędzy rozdajesz, z czego profitu niesasz żadnego. Tenci jest sprawiedliwy, krzykneli, a pojmawszy z księgami w łodzią Ciebie rzucili i jachać wbrew wolej kazali do Ame-

rykanow. Gdzie przybywoszy, zniewoliles ich
książeczki swoje czytać, a oni złota dać nie
chcą, czemuś się nabarziej dziwowały. Alizci
dziwnym zrządzenim miedzy wolumina Pa-
pertyzacji popadła zakładka Na Sprzęzaj,
unikat, jako bibliofile mówią, albowiem z ża-
łosną szkodą dla scyjencji nakład cały w Aka-
demiej Krakowskiej myszy zjadły. Ktorego
białego kruka obaczywszy, spor wiedli, kto by
go nabył, a miedzy cimelja w poczesne miejsce
pokładli. Takci tedy jeden trzosa co najwiętszego
z ukrytej w scienie skrzyni wynosi i za złoto
za zakładki żąda. Na co przystales iż onym My-
narskim w triumfie przynawigowałeś ad lito-
ra patria, czemu się wszyscy bibliofile cieszyli.
¶ Lecz jestci u nas taki jeden, barzo ważny,
ktoremu gdy cokolwiek rzeczesz, a on ceterum
censeo, i w porywczą zawotował, a inszy
bojaźnią ogarnięci milczeli, iż złoto bierze,
ale zakładki Na Sprzęzaj, ani na żadne ko-
leje, monopolia czy inne percepty nie da, jednym
słowem D. D., co litteris periti bibliofile na
łacinę wylożyli, iż dobre tylko to, co Dono
Datum. Więc do ksiąg swoich odszedłszy,
nową edycję Paupertyzacji gotować umyśliles,
emendatam cum glossa americana et polonica
moralizatione. Aż tu rumor niedawnemi czasy

wszędysię rozchodzić począł, a mowią jeden dru-
giemu, iż Amerykanie złoto wiozą i stron oboj-
ga podskarbiowie cyrografy jakoby napisali.
¶ Inszym dzis przypisować zechce profa-
num vulgus twe zaslugi, niepomny nie-
przespiecznej zamorskiej peregrynacji. Wia-
ry temu nie dajemy, abowiem wszem wo-
bec, a nabarziej nam niektórym biblijo-
filom wiadomo, iż ameryckie złoto księgi
Twoje ku nam przywabili. Z którego złota,
choć niemałą częstką wziął już Rolumbus,
inny też, co który może, przygarną, a zasie
i nam chudym bibliofilom co jeno łańcunie,
Tobie to wraz z listem niniejszym Rolum-
busa nowo imprymowanym przypisujemy.

Dan w Krakowie mieście przy pewnej ulicy w domu
nietkorego impressora sabbato ipso die sancti
Augustini confessoris anno Dominicae
Incarnationis MCMXXVII.

Epistoły Rolumbusowej Konterfekt
z niedatowanej rzymskiej edycji
Stefana Plancka
/Hain 5489/

Epistola Christofori Colom: cui etas nostra multū debet: de Insulis Indie supra Gangem nuper inuētis. Ad quas peregrinas octauo anteā mense auspiciis et eis inuictissimorum Fernādi et Velisabet Hispaniarum Regū missus fuerat: ad magnificum dñm Gabrielem Sanchis eorundē serenissimorum Regum Tresaurarū missa: quā nobilis ac litteratus vir Leander de Cosco ab Hispa no idiomate in latinum cōvertit tertio kal's Maii. M.cccc. xciiii Pontificatus Alexandri Sexti Anno primo.

Quoniam susceppe prouincie rem perfectam me psecutum fuisse gratum tibi fore scio: has constitui exarare: que te vniuersitatemq; rei in hoc nostro itinere geste inuenteq; admoneant: Tricelimo tertio die postq; Gadibus discessi in mare Indicū perueni: ubi plurimas insulas innumeris habitatas hominibus repperi: quarum omnium pro felicissimo Rege nostro preconio celebrato et verillis extensis contradicente nemine possessionem accepi: primęq; earum diuī Salvatoris nomen imporsi: cuius fretus auxilio tam ad hanc: q; ad ceteras alias peruenimus. Eam & Indi Guanahanin vocant. Aliarū etiam rnam quanq; nouo nomine nuncupauit: quippe aliā insulam Sancte Marie Conceptionis aliam Fernandinam. aliam Hysabellam. aliam Joanam. et sic de reliquis appellari iussi. Cum primum in eam insulam quam dudum Joanam vocari dixi appulimus: iuxta eius littus occidentem versus aliquantulum processi: tamq; eam magnam nullo reperto fine inueni: ut non insulā: sed continentem Chatai prouinciam esse crediderim: nulla tñ videns opida municipiane in maritimis sita confinib; preter aliquos viicos et predia rustica: cum quoq; incolis loqui nequibam: quare si mulac nos videbant surripiebant fugam. Progrediebar ultra: existimans aliquā me urbem villasue inuenturū. Deniq; videns & longe admodum progressis nihil noui emergebat: et hmoi via nos ad Septentrionem deferebat: q; ipse fugere exoptabā: terris etenim regnabat buma: ad Austrumq; erat in voto cōtendere:

nec minus venti flagitantibꝫ succedebat constitutis alios nō ope
riri successus: t̄ sic retrocedens ad portū quendā quem signave,
ram sum reuersus: vnde duos hoies ex nostris in terrā milī: qui
inuestigaret esset ne Rex in ea prouincia vrbesue aliue. Hi per
tres dies ambularunt inuenierūtq; inumeros populos t̄ habita
tiones: paruas t̄ absq; vlo regimine. quapropter redierunt.
Interea ego iam intelleceram a qbusdam Indis quod ibidē su
scepērā quō bmoi prouincia insula quidem erat: t̄ sic perrexi ori
entem versus eius semp stringēs littorū ad miliaria. cccxxiiii
vbi ipsius insule sunt extrema: binc aliā insulam ad orientē pro
spexi distante ab hac Joana miliaribꝫ. lxxxx. quā protius Hispa
nam dixi: in eamq; concessi: t̄ direxi iter quali per Septentrionē
quemadmodum in Joana ad orientē miliaria. dlxlii. que dicta
Joana t̄ alie ibidē insule cōfertilissime existunt. Hec multis atq;
tutissimis t̄ lati nec aliis Iquos vñq; viderim cōparandis por
tibus est circundata. multi maximū t̄ salubres hanc interfluue
flussi. multi quoq; t̄ eminentissimi in ea sunt montes. Omnes
be insule sunt pulcherrime t̄ variis distincte figuris: puie: t̄ ma
rima arboꝫ varietate sidera lambentiū plene: quas nunq; soliis
priuari credo. Quippe vidi eas ita virentes atq; deco: as ceu mē
se Maio in Hispania solent esse: quaq; alie floreter: alie fructuo
se: alie in alio statu fm vniuersitatisq; qualitatē vigeabant: garrie
bat philoniela t̄ alii passeris varii ac in numeri mese Aouembri
quo ipse per eas deambulabā. Sunt preterea in dicta insula Joa
na septē vel octo palmarū genera q̄ proceritate t̄ pulchritudine
quēadmodū cetere oēs arbores: herbe: fructusq; nras facile erus
perāt. Sunt t̄ mirabiles pin⁹ agri t̄ prata vastissima: varie aues
varia mella: variaq; metalla ferro excepto. In ea aut̄ quā Hispa
nani supra dicim⁹ nuncupari marimi sunt mōtes ac pulchri
ta aptissimi. Poccū in hac insula cōmoditas t̄ prestantia flumi
nū copia salubritate admixa hoīm: q̄ nisi quis viderit: credulit
tez superat. Hui⁹ arbores pascua t̄ fructus multū ab illis Joane

differunt. Nec preterea Hispana diuerso aromatis genere. auro. metallisq; abundant. cuius quidem et oium alias quas ego vidi et
et quaq; cognitione babeo incole utriuscq; sexus nudi semper ince-
dunt quemadmodum edunt in lucem: preter aliquas feminas: qd fo-
lio frondeue aliqua aut bombicino velo pudenda operiunt: qd
Ipse sibi ad id negocii parant. Carent ii oes (ut supra dixi) quo-
cucq; genere ferri. caret et armis utpote sibi ignotis nec ad ea sunt
apti: non propter corporis deformitatem cum sint bene formati: sed
qa sunt timidi ac pleni formidine. gestant tñ pro armis arundi-
nes sole pustas: in quaq; radicib; bastile quoddam ligneu siccum et
in mucronem attenuatum figunt. nec sis audet iugiter uti: nam se-
pe euenit cum miserim duos vel tris boies ex meis ad aliquas vil-
lae ut cum eaq; loquerentur incolis: exiisse agmen glomeratum et In-
dis: et ubi nos appropinquare videbant fugam celeriter arripuisse
despretis a patre liberis et econtra. et hoc non quod cuipiam eoꝝ da-
num aliquod vel iniuria illata fuerit: imo ad quoscumq; appuli et quis
bus cum verbum facere potui: quicquid habebam elargitus: pan-
num alias pmulta nulla mibi facta versura: sed sunt natura pa-
uidi ac timidi. Ceteraque rbi se cernunt tutos oī metu repulso: sunt
admodum simplices ac bone fidei et in oib; que habent liberalissi-
mi: roganti qd possider inficiant nemō: quin ipsi nos ad id posce-
dū inuitat. Maximi erga oēs amore preferunt: dant quecumq; ma-
gna pro paruis: minima l; re nihil oue xenti. ego attñ phibui ne-
tā minia et nulli⁹ precii bisce darent: ut sunt lancis: parapsidū:
vitriq; fragmenta. itē clavi ligule: quantq; si hoc poterat adipisci
videbat eis pulcherrima mudi possidere iocalia. Accidit. non quē
dam nauitam tantū auri pōodus habuisse pro una ligula. quanti
sunt tres aurei solidi. et sic alios pro aliis minoris precii: psertim
pro blanquis nouis: quibusdā nūmis aureis: per quib; babedis da-
bant quicquid petebat reditor: puta vnciam cum dimidia et duas
auri: vel triginta et quadraginta bombicis pondo: quā ipsi iam
nouerant. itē arcuum. amphore. hydrie. doliq; fragmenta bom-
bice et auro tanq; bestie comparabant. quod quia iniquum sane

erat vetus: dedicis et multa pulchra et grata que mecum ulera nullo interueniente premio. ut eos mihi facilius ociliarem fierent: epicole et ut sint prius in anno rem erga Regem Reginam principes nostros et universas gentes Hispanie ac studeant perquirere cohercere eaque nobis tradere quibus ipsi affluunt et nos magnopere indigemus. Nullam si norunt idolatriam: imo firmissime credunt oem vim: oem potentiam: oia denique bona esse in celo: meq; inde cum his nauibus et nautis descendisse: atque hoc animo ubiq; fui susceptus postquam metum repulerant. Nec sunt segnes aut rudes: quin sumimi ac perspicacis ingenii: et homines qui transstabant mare illud non sine admiratioe vniuersitatem rei ratione redunt: sed nunquam viderunt gentes vestitas neque naues humi. Ego statim atque ad mare illud perueni et prima insula quosdam Indos violenter arripui: qui ediscerent a nobis et nos pariter docerent ea quoque ipsi in iisce partibus cognitionem habebant: et ex voto successit: nam brevi nos ipsos: et si nos tum gestu ac signis: tum verbis intellegerunt: magnoque nobis fuere emolumento: veniunt modo mecum qui semper putant me desiluisse e celo: quavis diu nobiscum versati fuerint hodieque versentur: et si erant primi qui id quocunque appellabamus nuntiabant: alii deinceps aliis etiam voce dicentes: Venite venite et videbitis geres ethereas Quod ob rem tam feminineque viri: tam impuberesque adulti: etiam iuvenesque senes deposita formidine paulo ante accepta nos certatim visibant magna iter stipante caterua: aliis cibum: aliis potum affectentibus matino cum amore quam bensuolentia incredibili. Habet unaqueque insula multas scaphas solidi ligni: et si angustas. longitudine tamen ac forma nostris biremis similes: cursu autem velociores. Reguntur remis tantummodo. Haec quedam sunt magnae: quedam parue: quedam in medio consistunt. Plures tamen biremis que remiget duodecimgenti transstris maiores: cum quisbus in oceano illas insulas: que innumere sunt: traicitur. cumque ille suam mercaturam exercet et inter eos comertia hunc. Aliquas ego harum biremorum seu scapharum vidi quae uehebant septuaginta et octuaginta re-

miges. In omnibus his insulis nulla est diversitas inter gentes effigies: nulla in moribus atque loqua: quin oes se intelligunt ad inuicem: que res perutilis est ad id qd seremissimos Reges nostros exceptare precipue reor: scz eoz ad sanctam rpi fidem pueris nem: cui qdem quantu intelligere potus facillim: sunt et pronti. Diri quemadmodum sum progressus antea insulam Joanam per rectum tramitem occasus in orientem miliaria. cccxxii. in quā viā et interuallum itineris possum dicere hanc Joanam esse maiorem Anglia et Scotia simul nāq yltra dicta. cccxxii passuum miliaria in ea parte que ad occidentem prospectat due quas nō petiit: super sunt prouincie quaz altera Indi Anan vocant cuius accolite caudi nascuntur. Tendunt in longitudinez ad miliaria. clxx. vt ab his quos reho mecum Indis percepi: qui oīs has callent insulas Hispane & ambit maiorum est tota Hispania a Colonia usq ad fontem rabidum Hincq facile arguitur et quartum eius latius quod ipse per rectā lineā occidentis in orientem traeci miliaria continet. dcl. Hec insula est affectanda et affectata nō spernenda in qua et si alias oīm ut dixi pro inuisitissimo Rege nostro solenniter possessionem acceperit earūq imperium dicto Regi penitus committitur: in oportuno iñ loco atque cuncti lucro et cē mertio condecenti cuiusdam magne ville: cui f. activitatis dñi nomen dedimus: possessionem peculiariter acceperit: ibiq arcem quandam erigere extemp'o iussi: quē modo iam debet esse pacta: in qua bonis qui necessarii sunt vīsi cū cunctis ai mori genere et yltera annū victu oportuno reliquit. Item quandam carauellā et p/o aliis construendis tam in hac arte ip in ceteris peritos: ac eiudē insule Regis erga eos benivolentiam et familiaritatē incredibiles. Sunt enim gentes ille amabiles admodum et benignae: eo q Reg predictus me fratre suū dici glorlabar. Et si alium rei ocarent et us qui in arce manserunt nocere relint: nequeunt: qā armis carent: nudū incedunt et nimis timidi: ideo dictā arcenī tenetes dūtarat pñt torā eam insulam nullo sibi iminēte discrimine populi: dūmō leges quas dedim⁹ ac regimen nō excedat. In oīb⁹

lis insulis ut intellecerit quisq; vni tm̄ iugl acquescit: preter pri-
cipes aut reges: qbus viginti bie licet. Femine magis q̄ viri la-
borare videntur. nec bene potui intelligere an habeat bona p̄o
pria: vidi enim q̄ vnu habebat aliis impartiri: p̄esertim dapes
obsonia t̄ hmoi. Nullum apud eos monstrū reperi ut pleriq; exi-
stibant: sed hoies magne reverentie atq; benignos. Nec sunt
nigri velut ethiopes. babent crines planos t̄ demissos. non des-
gut rbi radioq; solaris emicat calor. pmagna nancq; hic est solis
vehementia: propterea q̄ ab equinoctiali linea distat. Ubi viden-
tur gradus set t̄ viginti ex montiū cacuminib;. Maximū quoq;
viger frigus: sed id qdem moderantur Indi tum loci cōsuetudi-
ne. tum rerū calidissimāx quib; frequenter t̄ luxuriose vescunt
presidio. Itaq; mōstra aliqua nō vidi: neq; eoq; alicubi habui co-
gnitionem: excepta quadā insula Ebaris nuncupata: quā secun-
da ex Hispania in Indiam transfretantib; existit. quā gens que-
dam a finitimis habita ferocior; incolit. Hi carne humana vescu-
tur. Habent predicti biremī genera plurima qbus in oīs Indi-
cas insulas traiciunt. de predictis surripiunt quecūq; p̄it. Ahibil
ab aliis differunt nisi q̄ gerūt more femineo longos crines. vtū-
tur arcub; t̄ spiculis arundineis fīcis vt dixim; in grossiori par-
te attenuatis bastilib;. ideoq; habent feroces: quare ceteri Indi
inexhausto metu plectunt: sed hos ego nibili facio plus q̄ alios
Hi sunt q̄ coheunt cū quibusdā feminis: que sole insulā Mateus
nī primā ex Hispania in Indiā traiciēntib; habitant. Ne aut
femine nullū sui serus opus exercent: vtuntur enim arcubus et
spiculis sicut de eaq; iugib; dīci. muniunt se laminis eneis
quaq; maxima apud eas copia existit. Aliā mibi insulā affirmat
sup: adicta Hispania maioriē: eius Incole carēt pilis. auroq; inter
alias potissimum exuberat. Huius insule t̄ alias quas vidi hoies
meū porto qui hoq; que dīci testimoniu perhibet. Deniq; vt no-
stri discessus t̄ celeris reverentis compendiu ac emolumentum
bieūibus astringā hoc polliceor: me nostris Regibus inuictissi-
mis paruo eoq; fultū auxilio: tantū auri daturū quantū eis fuer-

rit opus. tñ vero aromatum bombicis masticis: q̄ apud Chlum
dunitar at innenit. tantūq̄ ligni aloes. tantum seruop̄ hydo/
latrarum: quantum eorum maiestas voluerit exigere. item reu/
barbarum & alia aromatum genera que iī quos in dicta arce rels
qui iam inuenisse atq̄ inuenturos existim. qñquidem ego nul/
libi magis sum moratus nisi quantum me coegerunt venti: pre/
terq̄ in villa Aatiuitatis: dum arcez condere & tuta oia esse pro/
uidi. Que & si maxima & fmaudita sunt: multo tñ maiora forent
si naues mihi vt ratio exigit subuenissent. Uerū mulium ac mira/
bile hoc: nec nostris meritis correspondens: sed sancte Christiana/
ne fidei: nostrozumq̄ Regum pietati ac religioni: quia quod hu/
manus consequi nō poterat intellectus: id humanis cōcessit di/
uinus. Solet enim deus seruus suos: quiq̄ sua p̄cepta diligēt
& in impossibilibus exaudire: vt nobis in presentia contigit: qui/
ea consecuti sumus que hactenus mortalium rires minime atti/
gerant: nam si harū insulaz̄ quipiam aliquid scriplerunt aut lo/
cuti sunt: omnes per ambages & cōiecturas. nemo se eas vidisse
asserit. vnde prope videbatur fabula. Igitur Rex & Regina p̄in/
cep̄sq̄ ac eoz regna felicissima cuncteq̄ alie Christianoz̄ prouin/
cie Saluatori dño nostro Jesu Christo agam? gratias: qui tan/
ta nos victoria munereq̄ donauit: celebrentur processiones. per
agantur solennia sacra: festaq̄ fronde velentur delubra. exultet
Christus in terris quemadmodum in celis exultat: quom tot po/
pulo: um perditas ante hac animas saluatum iri preuidet. Lete/
mur & nos: cum propter exaltationem nostre fidei. tum propter
rerum temporalium incrementa: quoq̄ non solum Hispania sed
vniuersa Christianitas est futura particeps. Hec vt gesta sunt
sic breuiter enarrata. Vale. Ulis bone p̄idie Idus Martii.

Christoforus Colom Oceane classis p̄fectus.

Epigramma. R. L. de Coibaria Episcopi Montispaluiſi.
Ad Invictissimum Regem Hispaniarum.

Im nulla Hispanis tellus addenda Triumphis
Atq; parum tantis viribus orbis erat.
Hunc longe Eois regio depensa sub vndis.
Auctura est titulos Betice magne tuos;
Unde reperto i merito referenda Colombo
Gratia: sed summo est maior habēda deo.
Qui vincenda parat noua Regna tibiq; sibiq;
Tecq; sumul fortem prestat et esse pium.

Nr. 149

William Hyson

Kolumbusowej Epistoły,
której podobiznę wykonał
St. Melanyk wytłoczono
w Ancyrowych prasach
egzemplarzów 262, liczba-
mi znaczonych a podpisem
co ważniejszych bibliofili-
low. Egzemplarze od nr. i
do nr. xij przypisano Ada-
mowi Krzyżanowskiemu,
I–150 otrzymali Członko-
wie Towarzystwa Miło-
śników Książki w Krak-
owie, 151–250 zakupić mogą
po cenie 10 zł. bibliofile zrze-
szeni w Radzie Bibliofil-
skiej, bankier zaś i inny dusi-
grosz, który na pożyczce chce
się dorobić, niech płaci 25 zł.

ANTYKWARIAT

C 501490

Biblioteka Uniwersytetu
MARII CURIE SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

B120951

Do użytku tylko w obrębie
B i b l i o t e k i

